

The sound that
c-r-e-a-k-s across the room

TODAY sound keeps pace with action... fills first one area, then another, then all of the screen with rich 3-dimensional reality.

Here again is proof positive of the solution of complex problems of production, processing, and projection—many of them met and solved by an alert industry working in co-operation with complete facilities such as the Eastman Motion Picture Film Service.

Branches are located at strategic centers; inquiries invited.

Address: Motion Picture Film Department

EASTMAN KODAK COMPANY, Rochester 4, N. Y.

East Coast Division
342 Madison Avenue
New York 17, N. Y.

Midwest Division
137 North Wabash Avenue
Chicago 3, Illinois

West Coast Division
4706 Sarno Malibu Blvd.
Hollywood 28, California

Twee onzichtbare beroepen

Peter Delpout

Zoals het filmbeeld niet volledig is terug te voeren op de kameraman, zo is ook het filmgeluid niet terug te voeren op één figuur, de geluidsman, op degene die we op setfoto's herkennen aan de microfoon die hij aan een lange hengel heeft bevestigd. De geluidsman vormt slechts de ene hoek van de 'geluidstriade' geluidsman – geluidsmonteur/cutter – mixer. Grof schematies kan men stellen dat de geluidsman het 'ruwe' geluidsmateriaal aanlevert, de geluidscutter dit materiaal structureert, er een verhaal mee vertelt (zoals hij dat ook met de losse shots doet), en de mixer dit alles uiteindelijk samenvoegt, het tot een geheel smeedt. In de hierna volgende gesprekken met Ton de Graaff (als geluidscutter) en Wim Vonk (als mixer) wordt duidelijk dat de zaken er niet zo eenvoudig voorstaan als met deze schematische triade zou kunnen worden gesuggereerd, maar voor een eerste beeldvorming voldoet ze.

In landen met een grotere filmindustrie dan Nederland is de arbeidsdeling verder doorgevoerd dan hier. Wie in Nederland een film wil maken wordt gekonfronteerd met een situatie waarin degene die verantwoordelijk is voor de montage van het beeld bijna altijd tevens verantwoordelijk is voor de montage van het geluid. Wanneer we in het hiernavolgende gesprek met Ton de Graaff bijvoorbeeld over de montage van dialogen of geluidseffecten (deuren, voetstappen, ontploffingen enzovoort) spreken, dan hebben we het over zaken waarvoor in meer geïndustrialiseerde landen – Ton de Graaff spreekt over 'de meer beschaafde landen' – gespecialiseerde editors/cutters zijn. In Nederland is men all-round, dat wil zeggen verantwoordelijk voor alle facetten van de montage.

De twee gesprekken gaan in tweeërlei zin over onzichtbare processen. Enerzijds wordt van de arbeid van een geluidscutter en een mixer verwacht dat deze arbeid door het publiek niet als zodanig wordt herkend of onderhouden. Zij hebben zich aan de onuitgesproken normen van de commer-

ciële cinema te onderwerpen, die stellen dat het cinematografies universum door een onzichtbare hand wordt bestierd en zich naadloos aan de toeschouwer aandient. Maar zowel Ton de Graaff als Wim Vonk staan er om bekend dat zij ook openstaan voor minder gangbare ideeën en normen en hun vakmanschap dienstbaar maken aan filmstijlen die minder de gladheid, minder het transparante nastreven dan de hoofdstroom van de cinema. Er wordt vaak vergeten dat niet alleen de cineast moed nodig heeft zich op andere paden te begeven. Juist ook de technici, de onzichtbare uitvoerders, moeten durf tonen de algemeen aanvaarde normen te overtreden, een moed waarmee ook vaak een kritiek op hun vakbekwaamheid wordt geriskeerd.

Anderzijds willen deze twee gesprekken laten zien dat de vaktechniese vaardigheden die binnen de twee besproken bezigheden zijn vereist, slechts een klein aandeel hebben in het al dan niet slagen van een krachtige, mooie, gladde, overtuigende geluidsband. Met andere woorden, we zijn in deze gesprekken voorzichtig op zoek gegaan naar het proces dat zich tussen handen en hoofd afspeelt gedurende de werkzaamheden voor de geluidsafwerking van een film. Een onzichtbaar, en zo bleek, nauwelijks grijpbaar proces. Maar wel een proces dat zich, wanneer het in de productie van een film wordt veronachtzaamd, des te luider laat horen.